

Ryszard Kirkowski

Trzciano, st. 34, gm. Wąbrzeźno, woj.
toruńskie, AZP 35-45/115

Informator Archeologiczny : badania 27, 22-23

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W wyniku tegorocznych badań wskazać można jedynie na rejon występowania pozostałości budownictwa słupowego, wiążanego z osadnictwem ludności kultury pucharów lejkowatych. Zachowanym fragmentarycznie układom chat towarzyszą źródła uznawane za typowe dla inwentarzy o charakterze przydomowym (bardzo duża ilość ceramiki, przęśliki, żarna i rozcieracze, płyty szlifierskie, uszkodzone narzędzia kamienne).

Dalsze badania winny poszerzyć informacje dotyczące intensywności i charakteru eksploatacji powierzchni stanowiska w poszczególnych fazach zasiedlenia.

Badania będą kontynuowane.

Szumiłowo, st. 14
gm. Radzyń Chełmiński, woj.
toruńskie
AZP 32-47/41

Uniwersytet Mikołaja Kopernika In-
stytut Archeologii i Etnografii w To-
runiu

Badania weryfikacyjne S. Kukawka. Stanowisko wielokulturowe.
Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura pucharów lejkowatych,
kultura amfor kulistych, kultura lużycka. Neolit i epoka brązu.

* Literatura: *Archeologiczne badania...*, s. 91-99.

Trzciano, st. 34
gm. Wąbrzeźno, woj. toruńskie
AZP 35-45/115

Muzeum w Grudziądzu

Badania prowadził mgr Ryszard Kirkowski. Finansowane przez
Urząd Wojewódzki w Toruniu i Urząd Gminy w Wąbrzeźnie. Pier-
wszy sezon badań. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej.

Stanowisko odkryte zostało w trakcie badań powierzchniowych prowadzonych w ramach AZP w 1986 r. Położone jest na pograniczu wsi Trzciano i Ryńsk, na polach Eugeniusza Kutuły z Trzciana. Zajmuje krawędź rozległego wyniesienia, opadającego łagodnymi stokami ku dolinie Bachy. Jest obecnie wyniesione ponad dno ok. 10 m.

Badania prowadzone w okresie od 1 do 9 sierpnia 1993 r. skoncentrowane były na zlokalizowaniu obiektów kultury ceramiki wstęgowej rytej, na których obecność wskazywała stosunkowo liczna obecność ceramiki tej kultury na powierzchni stanowiska. W tym celu wykonano ok. 150 dołków o głębokości do 40 cm — do poziomu calca. Siecią tych dołków pokryto powierzchnię ok. 0,5 ha. Odkryto w ten sposób tylko jeden obiekt datowany na kulturę ceramiki wstęgowej rytej, położony we wschodniej części stanowiska. W miejscu tym założono wykop badawczy o wymiarach 3 x 4 m. Po zdjęciu warstwy ornej, na tle gliniastego calca odsłonięto nieregularną plamę intensywnie czarnej ziemi, którą określono wstępnie jako obiekt 1. Po rozpoczęciu jego eksploracji i zdjęciu 10 cm wypełni-ska stwierdzono obecność czterech obiektów, które określono jako obiekty: 1, 1a, 1b, 1c.

Materiał ruchomy pozyskano z obiektów 1 i 1a — łącznie 607 fragm. ceramiki, 65 krzemieni, 4 płyty szlifierskie, 2 tłuki kamienne, 2 gładziki.

Chronologię określoną na podstawie materiału ceramicznego z obiektu 1 można odnieść na II, a być może na przełom II i III fazy kultury ceramiki wstęgowej rytej na ziemi chełmińskiej. Ceramika pochodząca z obiektu 1a jest niewątpliwie młodsza i można ją uważać za jeden z najpóźniejszych zespołów tej kultury na tym terenie: świadczy o tym obecność ceramiki kultury późnej ceramiki wstęgowej.

Badania dostarczyły niezwykle interesujących wyników — po raz pierwszy na ziemi chełmińskiej stwierdzono obecność przecinających się obiektów kultury ceramiki wstęgo-

wej rytej. Również pierwszy raz w obiekcie tej kultury stwierdzono ceramikę innej kultury, której nie należy traktować jako wtórnie przemieszanej.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum w Grudziądzu.

Badania zakończono.

Trzciano, st. 36
gm. Wąbrzeźno, woj. toruńskie
AZP 35-45/74

Muzeum w Grudziądzu

Badania prowadził mgr Ryszard Kirkowski. Finansowane przez Urząd Wojewódzki w Toruniu i Urząd Gminy w Wąbrzeźnie. Pierwszy sezon badań. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej. Ślad osadnictwa z okresu schyłkowego paleolitu, kultury późnej ceramiki wstęgowej, kultury pucharów lejkowatych, kultur schyłkowego neolitu i wczesnego brązu.

Stanowisko odkryte zostało w trakcie badań powierzchniowych w ramach AZP w 1986 r. Znalezione wówczas dużą liczbę zabytków krzemiennych oraz ceramikę kultury ceramiki wstęgowej rytej.

Położone jest na pograniczu wsi Trzciano i Ryńsk, na polach Eugeniusza Kotuły z Trzciana. Zajmuje szczytowe partie niewielkiego wyniesienia, opadającego łagodnymi stokami w kierunku wschodnim, południowym i zachodnim. Wypiętrzone jest ono jedynie na ok. 3 m nad otaczające je obniżenia terenu. Stanowisko to w okresie wczesnego holocenu znajdowało się w bezpośrednim sąsiedztwie płytkiego w tej części jeziora Wieczno. Pokryte jest piaskami, w części wschodniej zalegającymi na płytko występującej glinie.

Podjęcie badań związane było głównie z faktem współwystępowania dużej liczby krzemieni i ceramiki kultury ceramiki wstęgowej rytej, sugerującego późną chronologię tego stanowiska. Badania miały charakter ratowniczy i objęły obszar o powierzchni 50 m². Odkryto 4 domniemane obiekty zarysowane jako nieregularne zaciemnienia, w których nie stwierdzono wyraźnych koncentracji zabytków.

Stratygrafia odkrytych nawarstwień przedstawiała się następująco: warstwa I — 0–25 cm, warstwa orna, spiaszczona, szara ziemia; warstwa II — 25 cm do 1,15 m, jasnożółty piasek, w którym zalegała większość odkrytych zabytków; warstwa III — glina zarejestrowana jedynie w wykopie 5 zlokalizowanym we wschodniej części stanowiska; warstwa IV — calec, ciemnożółty piasek.

W trakcie badań wydobyto: 1810 artefaktów krzemiennych, 368 fragm. ceramiki oraz 18 narzędzi kamiennych. Wśród tych ostatnich wyraźnie dominują tłuki kamienne i inne narzędzia związane z obróbką krzemienia. Odkryto również kilkanaście fragm. kości, w tym kilka zębów drapieźnych ryb.

Badania zaowocowały odkryciem pierwszego stanowiska ze schyłkowego paleolitu na ziemi chełmińskiej z tak dużą liczbą zabytków, w strefie, gdzie dotychczas nie rejestrowano tego typu osadnictwa. Stanowisko to jest pierwszym dowodem na eksploatację przez ludność kultury ceramiki wstęgowej rytej tego typu niszy ekologicznej, nie nadającej się do uprawy zbóż. Próbę adaptacji do nowych warunków środowiska naturalnego podjęto pod presją nowo przybyłej ludności kultury późnej ceramiki wstęgowej.

Materiał i dokumentację złożono w Muzeum w Grudziądzu.

Wytyczno, st. 5, gm. Urszulin, woj. chełmińskie — patrz: młodszy okres przedrzymski — okres wpływów rzymskich